

100 éve született az erdők szerelmese

Őszutó hava a november, melynek második napi ünnepe a halottak emlékezete. Ez bensőséges és megható, általában családi körben eltöltött eseménynek számít. A megemlékezés azonban ráirányítja figyelmünket olyan embertársainkra is, akik bizonyos szakterületeknek erkölcsi, pedagógiai és tudományos szempontból meghatározó személyiségei voltak.

Ilyen egyén volt Majer Antal professzor úr is, akinek ebben az évben ünnepelhettük születésének 100. évfordulóját. 1978-ban, mielőtt átvettem a diplomámat, tiszteletem jeleként készítettem vele egy interjút (magnófelvételt), amelynek tartalmát most közkinccsé teszem. Remélem, egykori tanítványai szívesen idézik vissza gondolatain keresztül a sokoldalú professzor személyét, akik pedig csak hallottak róla, azoknak szakmai bölcselletei ma is iránymutatóként szolgálhatnak az erdőművelés elveinek alapsabb megértéséhez.

Führer Ernő
okl. erdőmérnök

– *Tisztelettel és szeretettel köszöntöm dr. Majer Antalt, az erdőműveléstan professzorát. Először is szeretném megköszönni, hogy lehetővé tette számomra egy interjú készítését életéről és pályájáról. Tehát, Professzor Úr, hogyan is kezdte pályafutását, és milyen nehézségekkel találkozott abban az időben, mikor erre sor került?*

– Mindenekelőtt az erdőmérnöktől megkívánt hivatástudat és hivatásszeretet kialakulásával és annak kifejlődésével kellene kezdenem a mondanivalómat.

Én a pályától igen messziről indultam, hiszen Mezőföldről, az Alföldről származom, ahol egy pusztán, tanyán éltünk. Az erdőhöz való kapcsolat legfőlegb csak annyiban volt, hogy óriási rónaság szélén állt az a házacskó, ahol élünk, a másik oldalon pedig egy uradalmi, ún. tilos erdőfoltocskó volt.

Bennem, kezdettől fogva, még talán iskolába járás előtt is – mivel pusztán lévén elég messzire kellett gyalogoltni –, óriási különbséget ébresztett ez a két természeti képződmény, a mezőség és az erdőség hangulata. Mezőségen éltem, de lopva mindig szívesen tartózkodtam az erdőben, csodálva annak különleges hatását, növény- és állatvilágát, és már akkor is valamilyen természetszeretet és -kedvelés, aztán pedig kíváncsiság vonzott a biológia felé.

Ez a nagy vonzódás csak fokozódott akkor, amikor a sors egész véletlenül hat elemi iskola után kiragadott erről a helyről, és a Bakony szívébe, Veszprémbe kerültem középiskolába. A Mezőségné és a Bakonynak ez a különbözősége,

az erdősült vidék szépsége már kezdettől fogva annyira megragadott, hogy ámulva-bámulva csüngtem ennek a környéknek mindig is a szépségén.

Szerencsémre akadtak olyan tanárain, kettő-három is, de különösen Rédl Rezső, aki a Bakony flóráját is feldolgozta, és aki igyekezett már igen

korán, szinte második gimnazista koromtól kezdve kinyitogatni a szememet a természet csodái iránt. Nagyon szeretett, nagyon örült, ha elvihetett növénytan kirándulásokra, ha csak 1-2 órára is. Sokat sétáltam vele, és szinte ilyen gyermekdeden, játszva megismerhettem a növényvilágot, elsajátíthattam a fajoknak nemcsak a magyar, hanem a tudományos neveit is.

Emellett erdészgyerek lévén, bár piarista paptanár volt ugyan, akkor már a növénytan doktora, nem tudta soha megtagadni a származását, mindig élénken ecsetelte előttem a természet szépségeit, különösen az erdő csodáit. Állandó nosztalgiával volt az erdészpályára, az erdők iránt.

A várban lévő gimnáziumunk ablakából le lehetett látni a Buhin-völgyön keresztül a Papodra. A tanórák alatt, néha fél órát állt az ablak előtt, nem is figyelt arra, hogy mi hogy felelünk, vagy mit csinálunk, csak csodálta és nézte a természetet. Sokat is kirándulgatott. Amellett nagyon jó szónok, igen jó előadókészségű ember volt, gyönyörű hanggal áldotta meg a sors. Annyira el tudta bennem csepegtetni az erdőszeretetet, az erdők iránti vonzalmat, ami a későbbi évek során még inkább elmélyült bennem, hogy úgy gondoltam, ennek a természetszeretnek talán legjobban az erdőmérnöki pályán tudnék hódolni.

Munkásszülőktől származván – ráadásul harmadikos gimnazista koromban már meghalt édesapám –, az élet bizonyos mértékű önfenntartásra kényszerített. Igaz, volt hét testvérem, akik próbáltak segíteni, de tulajdonképpen úgynevezett instruálással, gyengébb tanulók korrepetálásával, tanításával tartottam fenn magamat.

Mindig 5-6 velem egykorú diákot tanítottam. És miben leggyengébbek általában a fiatalok? Matematika, fizika, esetleg latin és görög nyelvben. Nemcsak, hogy megértettem a matematikát, fizikát, hanem szinte olyan rutinná vált bennem, hogy sikerült középiskolai tanulmányaim során nemcsak megkedvelni e tárgyakat, de elsajátítani is.

Úgy gondoltam én akkor, alig van olyan továbbtanulási lehetőség, azaz egyetem, ahol a biológiát és a matematikát ennyire össze lehetne kapcsolni, mint az erdőmérnöki. Ezért mertem jelentkezni ide, az erdőmérnöki pályára hallgatónak.

Itt nagyon könnyen végeztem, jeles oklevéllel. Érdekes, hogy akkoriban – gondolom, itteni tanárainknak köszönhetően –, nem annyira a biológiában, hanem inkább a műszaki, a matematikával kapcsolatos tárgyakban erősödtem meg.

Az életet is ezen a területen képzeltem el, mint most is legtöbben, akik bár erdőszeretettől, hivatásszeretettől, biológiai kedvelésből jönnek az egyetemre, mégis átváltanak a mai életnek megfelelően inkább a műszaki, technikai, technológiai tárgyakhoz.

Nyaranta én is erdőrendezősen, majd a Kárpátokban és persze Erdélyben vasútépítésnél dolgoztam, és úgy is volt, hogy ha végzek, akkor Kárpátjára kerülök a kisvasútépítőkhöz. Oda voltam már félig-meddig szerződött.

A háború miatt azonban korlátozódtak a lehetőségek, és emiatt Veszprémre kerültem 1944. december 1-jével. Ott értem meg a felszabadulást is, és egy fél éves veszprémi erdőhivatali beosztott munkakör után, bizony elég korán, 1945. augusztus 20-án már kineveztek, mint magyar királyi segéderdőmérnököt, illetve magyar állami segéderdőmérnököt, szentgáli erdőgondnokká.

Az volt a feladatom, hogy ott az erdők államosítását hajtsam végre, és szervezzem meg ezt az erdőgondnokságot, rendezsem be és vezessem. Másfél évet töltöttem ott, és a tulajdonképeni földreformon történő változtatások miatt ezt a gondnokságot a végén mégis bevonták a Veszprémi Erdőhivatalba.

Akkori igazgatóm úgy döntött, hogy egy újabb pionírszereppel bíz meg. A franciavágási fűrész- és kisvasútüzem akkor került állami tulajdonba, így annak az átvételét és vezetését bízták rám. Itt két esztendő töltöttem el, és igen jó hatású volt későbbi pályámra a fűrészüzem-, de a vasútüzem-vezetői tevékenység is. Emellett igyekeztem igen sokat erdőbe járni, és az akkori erdőigazgatóm, Rabi János, fölfedezvén bennem a biológiai érdeklődést igyekezett minél előbb erdőgondokká újra kinevezni.

Így kerültem 1948-ban az Ugodi Erdőgondnokság élére. Szerintem, ez volt a legszebb, legalkotóbb időszakom, ahol önállóan, az erdőgondnokság mindenféle apró-cseprő gondjával terhelten is rengeteget tudtam kint, az erdőn lenni. Emiatt a biológiai vonatkozásokkal igen elmélyülten foglalkoztam.

Az Ugodi Erdőgazdaság zöme bükkös. Érdekes módon, az ott látott természetes erdőfelújítási problémák, anélkül, hogy előtte az erdőtipológiáról és a növénytársulástanról sokat hallottam volna, a gyakorlatból vetítették elélem a tudományos problémákat is. Azaz, hogyan kellene elkülöníteni, differenciálni a bükkösöket a termőhelyi adottságok alapján, amit elsősorban az

aljnövényzet mutat, elárulván az állományok vízgazdálkodását és egyéb vonatkozásait.

Mert hiszen az ember napról napra látta, hogy egyik helyen jól megy a természetes felújítás a bükkösben, másol viszont nem. Különböző módszert kellett alkalmazni az egyik helyen, mint a másikban. És a végén az aljnövényzet mutatta erdőtípusok alapján tulajdonképpen nagyszerűen el lehetett ezeket a bükkösöket különíteni, és így az egyes erdőtípusokra meg lehetett alkotni az erdőművelési technológiát.

E munkára 1950-ben kaptam felkérést az akkori minisztériumi főhatóság részéről. Babos Imre vezette akkor a főosztályt, tőle minden segítséget megkaptam. 1952-ben egy kis könyvvel, előtte néhány cikkel, tudományos vonalon, azaz az akadémián is jelentkezhettem.

Ez persze oda vezetett, hogy később, akkor már a Magasbakonyi Erdőgazdaság vezetőjeként, vonzódtam, kicsit vágódtam a kutatómunka után. Így kerültem 1953 júniusában az Erdészeti Tudományos Intézethez. Szerencsére kint hagytak még 4-5 évig a terepen, tehát kutatómunkámat is elsősorban a Bakonyban folytathattam.

Innen 1958-ban az ERTI budapesti központjába, annak Erdőművelési Osztályára kaptam kinevezést. Bármennyire is nem szívesen, de bizonyos okokból vállalnom kellett. Azzal az elhatározással rendeltek Pestre, hogy pár éven belül az igazgatói teendőket is el kell látnom. Ez alól azonban próbáltam kihúzni magamat, nem vállaltam az igazgató-helyettesi posztot sem.

Nagy nehézségek árán sikerült 1961-ben az egyetemre kerülni, mert úgy gondoltam, hogy a gyakorlati ismeretek mellett most már a kutatómunkában is szerettem elegendő tudást. Mivel szerettem mindig is az oktatást, nevelést, úgy éreztem, talán e területen tudnék leghasznosabban tevékenykedni. Már 17 éve ennek, 7 évet töltöttem a gyakorlatban, kb. ugyanennyit a kutatóintézetben és több mint kétszer ennyit az egyetemen.

– *Professzor Úr, lenne egy jelentéktelennek tűnő kérdésem: egyszer egy gyakorlaton meg tetszett kérdezni, hogy tanulunk-e középiskolában latinul, és sajnálattal tetszett venni, hogy a többség nemmel válaszolt. Miben látja Professzor Úr a latin nyelvtudás jelentőségét itt az egyetemen?*

– A tudományos életben, főleg a növény-, és állatvilágban történő eligazodás során közismert, hogy a tudomá-

nyos neveknek az alkotása mindig latin, és bizonyos mértékig görög szavakkal történik.

Nekem nagy előnyt jelentett annak idején, hogy latinul és görögül is tanultam öt esztendeig, ezért e tudományos neveket szinte játszva elsajátíthattam. Most viszont tapasztalom, hogy az egyetemi ifjúságnak borzasztó nehéz ezt a nómenklatúrát megtanulni, mert az alapokat nem ismerik.

Persze nem könnyű sem a latin, sem a görög szavakkal megbirkózni az idején. Emlékszem én is, annak idején, mikor elsős gimnazista lettem, és falusi, pusztai emberként először hallottam latin kifejezéseket, az első órán kapott néhány szó tanulása olyan energiát jelentett, hogy még egyéb foglalkozásokon is azt tanultam. A körmeimre írtam fel a nominativus, accusativus, genitivus, dativus, ablativus neveket, amik a főnévragozás eseteit jelentik. El kellett telnie néhány hétnek vagy hónapnak, amíg az ember észjárását egy ilyen másik nyelvre át tudta állítani.

Úgy gondolom, ha valaki első ízben találkozik a latin nevekkel, ugyanígy lehet. Szerintem, azonban nem az egyetem feladata, hogy e nevek tanulását megkönnyítse.

Talán még egy gondolatot elmondanék ezzel kapcsolatban: tudom, hogy a tudományos nevek elsajátítása most így még nehezebb, mint nekünk, régieknek, mégis ragaszkodom hozzá, mert egy egyetemi végzettségű embernek a saját szakmájában ki kell alakítania egy olyan nómenklatúrát, amely őt mintegy kiemeli a középiskolát végzettekől.

Egy erdőmérnöknek ismernie kell azt a tudományos nyelvhasználatot, ami egy erdész szakközépiskolát végzett embertől elkülöníti. Pár évtizeddel ezelőtt egy erdőmérnököt nemcsak erdész, hanem erdészeti gyakorlattal rendelkező, nem képzett emberrel is megpróbálták helyettesíteni, mondván, hogy az erdészethez mindenki ért, pedig nem ért. Ugyanakkor az ember látta, hogy egyes ágazatokban, elég csak az orvosokra gondolni, soha nem próbálták a magasan kvalifikált szakembereket képzetlen egyénekké helyettesíteni. Pedig az orvosoknak ugyancsak kialakult szaknyelve van, és nem félnek ennek az elsajátításától, használatától, Joggal követeli meg ez a szakma a mai fiataloktól is, hogy ezt a terminológiát megismerjék. Tehát ez foglalkozásuk velejárája.

(Folytatjuk)

Archív fénykép: **Tarjáni Antal**